

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Χωρίς φύλλο συκής

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, *Θάμνωσε ο νους*, εκδόσεις Πατάκη, σελ. 125

» Ο Σωτήρης Δημητρίου χωρίς προσχήματα και αναστολές, εξομολογητικός, αυτοαναφορικός και με παρρησία, ανοίγει έναν ιδιότυπο διάλογο με τον αναγνώστη του θέτοντας ρητορικά ερωτήματα και υποβάλλοντας εναλλακτικά σχέδια απαντήσεων. Δεν κρύβει τις αμφιβολίες του για την ανθρώπινη κατάσταση πίσω από το τετελεσμένο της πλοκής, την αρτιότητα της φόρμας, την αυτάρκεια της μορφής, την αυτετέλεια των προσώπων, τις επιταγές της λογοτεχνικής μαστορικής. Αποποιείται την παντοδυναμία του συγγραφέα αφήνοντας να φανούν οι ραφές, τα χάσματα και οι ρωγμές στο συμπαγές αφηγηματικό γεγονός με την έκθεση των εναλλακτικών δυναμικών εκδοχών, που κάποια στιγμή γεννήθηκαν

THE ΜΑΡΙΑΣ ΜΟΙΡΑ

και δεν τελεσφόρησαν. Αποκαλύπτει την αρχιτεκτονική κατασκευή της αφήγησης εκθέτοντας τις συναρμογές και τις αρθρώσεις της, χωρίς ούτε στιγμή να χάνει τον έλεγχο του αποτελέσματος. Καθορίζει τη δυναμική των αναπαραστάσεων, την κυκλοφορία των εικόνων και των νοημάτων, τη ροή των συναισθημάτων και της συγκινησιακής φόρτισης χωρίς να εκτρέπεται σε εκτενείς αναφορές για τις τεχνικές δυσκολίες και την ιδιοσυστασία της ποιητικής του, τόσο κοινοτοπες και επαναλαμβανόμενες πρακτικές από τους συγγραφείς στην τρέχουσα συνθήκη. Ουσιαστικός και απέριτος, ακριβολόγος και λακωνικός δουλεύει εξαντλητικά τις καλοζυγισμένες ιστορίες του και τις παραλλαγές τους κατορθώνοντας να αφηρονομάσει τον απάθη αναγνώστη και να τον παρασύρει σ' έναν κόσμο σαγηνής με την ψυχική ανακούφιση να αναβλύζει από την παραμυθία και το ξάφνιασμα να ξεπηδά από την αποκάλυψη του αδιανόητου. Λειτουργικά και αναγκαία στοιχεία κάθε γοπευτικής εξιστόρησης.

Στα διηγήματά του μετεωρίζεται ανάμεσα στο τραγικό και το κωμικό, το δυσβάστακτο και το ανάλαφρο, το οδυνηρό και το ευτράπελο αναδεικνύοντας τον παραλογισμό και τη ρευστότητα των ανθρώπινων. Κινείται με επιδειξιότητα, τρυφερότητα και τόλμη ανάμεσα στον πόνο που διαδέχεται τη χαρά, ανάμεσα στην τρικυμία που παίρνει τη θέση της γαλήνης, χωρίς να φαίνεται εξαρχής κατά που θα οδεύσει. Αφήνει τον αναγνώστη του να γίνει κοινωνός αυτής της αμφιθυμίας, αυτής της μετέωρης ανησυχαστικής διάθεσης που υποφώσκει σε όλη τη διάρκεια της αφήγησης και κυοφορεί την ανατροπή, αναζητώντας το ρίγος που εμφανλεύει στα φυλλοκόρδια από την ερωτική παραφορά και το θάμνωμα του νου από το σκότος και την σκληρότητα του βίου.

Η αριμότητα της γραφής του είναι αυτή ακριβώς η άρση των άκαμπτων βεβαιότητων της νεότητας. Είναι η αναπάντητη «γιατί» της ανθρώπινης μοίρας που τον βασανίζουν και τη εκθέτει γυμνά και αφησιδωτά στις ιστορίες που αφηγείται. Τα «μύλλον» και τα «ίσως» που υπερτερούν στη σκέ-

Μαρίνα Βελσπώτα, *Pray for us, in the valley I*, 2017, μαλλάκι και βυρβόκι, 38 x 50 εκ.

ψη του καθώς ο ίδιος εξομολογείται στο οπισθόφυλλο. Οι ιστορίες του είναι ψηφίδες που περισυλλέγει από τον πολυδιάστατο βίο της πόλης με μερικές εξαιρέσεις σκηνών που αφορούν στη χωριανική αγνότητα και στις αγροτικές συνθήκες, σταθερή και αγαπημένη καταφυγή του συγγραφέα. Οι καταστάσεις και οι σχέσεις που τον κεντρίζουν είναι παράξενες και οικείες, νοσηρές και τετριμμένες, αινιγματικές και την ίδια στιγμή αναγνωρίσιμες καθώς επικοινωνούν τις αθέλητες εκτροπές του εαυτού από την ευταξία και τη λογική. Παρουσιάζει την ανθρώπινη δυστυχία με εγκαρτέρηση, τα ερωτικά πάθη με κατανόηση, τις μικρές και μεγάλες διαστροφές με στοχαστική διάθεση, τις εμμονές και τις αποκλίσεις με συμπόνια, υποδεικνύοντας με τις σταθερές θεματικές του επιλογές την ευκολία με την οποία η ζωή ντελαπάρει και βγαίνει από τον δρόμο της αρετής και της ομαλότητας. Εκτρέπεται από την περιβόητη κανονικότητα, υπερβαίνοντας τα όρια, παρακλίνοντας από τον μέσο όρο του κοινωνικά και ηθικά παραδεκτού.

Ο ανυπέρβλητος δεσμός δυο ιδιόρρυθμων διδύμων αδελφών που θα σπάσει με τον θάνατο του ενός καταδικάζοντας τον άλλον να κινείται μηχανικά στις τροχιές ενός αόρατου λαβυρίνθου, πενήθοντας την επίζηλη αρμονία, τον συγχρονισμό και την απολεσθεσία ενότια της δυαδικότητας. Οι ανεξέλεγκτες εμμονές και οι στείρες αγκυλώσεις που διαταράσσουν την ομαλή πορεία του βίου. Τα πολλαπλά προσωπεία, οι μάσκες και οι ρόλοι που εναλλάσσονται διαρκώς για να βοηθήσουν στην επιβίωση. Οι κρίσιμες τριές στιγμές που λειτουργούν σαν καταλύτης βυθίζοντας κάποιες υπάρξεις στον ζόφο της απάθειας ή της μανίας. Οι ραγισμένες καρδιές δυο φιλενάδων γεροντισσών που θα κάνουν τον πόνο μοιρολόι και τον σπαραγμό τραγούδι. Η θαυμαστή συναισθηματική νοημοσύνη μιας έξυπνης καλόγυμνης προβατίνας που θα σώσει το κοπάδι και το μικρό κορίτσι που το έβρασκε από τη θεομηνία και τον πνιγμό. Η ε-

ρωτική αποστροφή, η ψυχαναγκαστική σεξουαλική προσκόλληση, η άνομη ηθονική έξαρση που κατακυριεύουν το άτομο αναγκάζοντάς το να λησμονήσει τους ηθικούς φραγμούς και τη σύνεση, είναι μερικά από τα θεματικά μοτίβα που επεξεργάζεται στα σύντομα διηγήματά του.

Όπως πάντα τον συναρπάζει η λειτουργία των λέξεων, η μουσικότητά τους, το συμβολικό φορτίο που φέρουν. Δεν φοβάται να χρησιμοποιήσει γλωσσικά ιδιώματα του τόπου του, που πολλές φορές παραξενεύουν χωρίς να δυσκολεύουν την πρόσληψη, αδύκτους γραμματικούς τύπους, εύγευστες, εύπυρες λόγιες λέξεις ή πεζές λέξεις μιας αγοραίας προφορικότητας που ζωγραφίζουν γλαφυρά τους ανθρώπους, τα πράγματα και τους χώρους. Να απογυμνώσει το κείμενο από τη «λογοτεχνικότητα» του, να το εκθέσει αληθινό και γυμνό στην κρίση του αναγνωστικού κοινού με τη σπίθα της έμπνευσης να το διαπερνά.

Και μια και απεθύνει ερωτήματα στον αναγνώστη του, σαν μηνύματα κλεισμένα σε μπουκάλια που ταξιδεύουν στον ωκεανό αναζητώντας αποδέκτη, μπαίνει και ενώ στον πειρασμό να του απαντήσει. Όχι δεν σε βοηθούν αγαππητέ συγγραφέα οι απόγονοι που απέκτησες στο βίο σου και το σταδιακό μεγάλωμά τους να ανυψηθείς το αμετάκλητο πέρασμα του χρόνου που σε μεταμορφώνει από ύπαρξη γεμάτη σφρίγος και δημιουργική ορμή σε κουρασμένο ενήλικα. Πάντα μέσα σ' αυτό το ταλαιπωρημένο σαρκίο θα κρύβεται η ίδια άφρατη νεανική εικόνα χωρίς τα σημάδια και τα βάρη της ηλικίας, που αρνείται να ταυτιστεί με τη φθορά, την παρακμή και το τέλος. Εγκλιση σαν κουκουτσι και φυλαχτό μέχρι τα ύστερα του βίου. Και όλα αυτά φρονώ δεν υποκρύπτουν κανένα είδος προσκόλλησης στην εφηβική αναριμότητα, κανένα ίχνος άδηλης ματαιοδοξίας ή κρύφτου ναρκισισμού.

Η Μαρία Μοίρα είναι αρχιτέκτονας και διδάσκει στο ΤΕΙ της Αθήνας

